

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Георги Владимиров Игнатов,
ръководител на катедра „Спортни игри и планински спортове“ към
Департамент по спорт на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

**Относно: рецензирани научни трудове и учебна дейност
на гл. ас. Иванка Николова Кърпарова, доктор,**

единствен кандидат за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, обявен от Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 100 от 16.12.2022г. по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Физическо възпитание и спорт – Лека атлетика и кондиционна подготовка) към катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ при Департамент по спорт на СУ „Св. Климент Охридски“.

I. Данни за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ към Департамент по спорт на СУ „Св. Климент Охридски“, съгласно Решение на Департаментния научен съвет на Департамент по спорт, ДИУУ, ДЕО, протокол №2 / 06.02.2023 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД-38-78 / 08.02.2023 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

II. Данни за кандидатката

Иванка Кърпарова е родена на 01 януари 1974 г. в гр. София. Средното си образование завършва в 47-мо Средно спортно училище „Емил Марков“ – гр. София през 1992 г. През 1996 г. завършва НСА „Васил Левски“ с две специалности – „Треньор по лека атлетика“ и „Учител по физическо възпитание“. В периода на обучението си в НСА завършва и двугодишен курс по „Спортна журналистика“ и придобива специалността „Репортер в спортен отдел“. Състезателка по лека атлетика от 1984 г. до 1992 г. в ДФС „Левски-Спартак“ – Сф. По време на следването си от 1992 г. до 1996 г. се е състезавала в студентски състезания за НСА „Васил Левски“. Като активна спортистка има завоювани медали от Държавни първенства и турнири в коронната и дисциплина – 800 метра. В настоящия момент продължава да спортува активно, да участва на любителски състезания в бяганията на дълги разстояния.

В периода 1996–2006 г. работи като треньор по лека атлетика в Ученическа спортна школа „Левски“, в последствие преименувана в Централна спортна школа „София“.

Била е хоноруван преподавател по спорт – лека атлетика в Софийски университет от октомври 1996 до януари 2006 г. През 2006 г. постъпва на

работа в СУ „Св. Климент Охридски“ като асистент. От 2009 г. е старши асистент, а от 2011 г. до настоящия момент е главен асистент. През 2015 г. защитава докторската си дисертация на тема „Модел за развитие издръжливостта на студентите със средствата на лекоатлетическото бягане“ и получава научното звание „Доктор“ по 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по ФВС).

От 1996 г. до днес е треньор по лека атлетика на студенти в СУ „Св. Климент Охридски“, в т.ч. на представителния студентски отбор (мъже и жени), с които има завоювани редица престижни класирания от Националните университетски шампионати и различни студентски турнири у нас и в чужбина. Най-големите си успехи като треньор в Университета постига през 2019 г. и 2020 г., когато става Студентски вицешампион и през 2022 г. печелейки бронзовите медали по лека атлетика на Национална студентска универсиада с мъжкия отбор на Софийския университет. През 2019 г. представителния отбор по лека атлетика на Университета, под нейно ръководство е трети в комплексното класиране на Националната студентска универсиада. Отборите по крос на СУ „Св. Климент Охридски“ за мъже и жени неизменно са в челните места на Националните университетски шампионати, като имат множество първи места. Треньор на годината на СУ „Св. Климент Охридски“ за 2016 г. Била е Председател на Техническата комисия по лека атлетика към АУС „Академик“ от 2009 г. до 2021 г. Лицензиран инструктор и основен лектор по лека атлетика за България по програма за развитие на детската лека атлетика на IAAF – „Kids athletics“.

Ръководител е на катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ към Департамента по спорт от 2013 до 2021 г.

III. Обобщени количествени и качествени данни за педагогическата и научноизследователската дейност на кандидата

Научната продукция на гл. ас. Кърпарова, д-р изпълнява критериите за научност като истинност, достоверност, иновативност, принос в науката и практиката и други признаци специфични за научното познание. Оценката за научните резултати на кандидатката, които представя като наукометрични данни, изписани от НАЦИД са, както следва:

- Индикатори в група А: общо 50 т.
- Индикатори в група В: общо 100 т.
- Индикатори в група Г: общо 200 т.
- Индикатори в група Д: общо 50 т.

Както е видно, наукометричните показатели на научната дейност на гл. ас. Кърпарова, д-р и в четирите групи (А, В, Г и Д) покриват необходимите минимални изисквания, съобразно ЗРАСРБ.

В резултат на дългогодишното си обучение гл. ас. Кърпарова, д-р е придобила специализирани научни знания и конкретни професионални

умения и компетенции, които успешно прилага в академичен и професионален план, в научноизследователска и проектна дейност.

Кандидатката е участвала като експерт в 11 научно-изследователски и образователни проекта в областта на физическото възпитание и спорта. Свидетелства за високата професионализация на гл. ас. Кърпарова, д-р се откриват и в цитирането на нейни научни трудове от 17 автора, което е безспорно ценно за всички специалисти.

IV. Описание на научните трудове

Гл. ас. Кърпарова, д-р е авторка на 28 научни труда в областта на физическото възпитание и спорта (ФВС). За участието си в конкурса тя представя за рецензиране по теоретични, научно-приложни и практически аспекти общо 20 научни труда, от които по вид:

1. Монография – 1 бр.
2. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни – 4 бр.
3. Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране – 15 бр.

Авторският дял от научни публикации е: самостоятелен автор – 18 труда и в съавторство – 2 труда, като и в двата е втори автор.

Представената научна продукция може да бъде разпределена тематично, както следва:

- Биомеханика на бягането (научни трудове с номера 1, 2, 4);
- Лека атлетика (в частност беговите атлетически дисциплини) и приложението им в сферата на средното и висшето образование (научни трудове с номера 8, 9, 10, 13, 15);
- Методика на тренировката за издръжливост (научни трудове с номера 5, 6, 11, 17);
- Леката атлетика (в частност някои бегови дисциплини) като състезателен спорт (научни трудове с номера 7, 12, 14, 16, 19, 20).
- Бягането за издръжливост като най достъпната аеробна активност в сферата на любителския спорт (научни трудове с номера 3, 18).

V. Научни приноси

На базата на представените публикации, научните обобщения, доказателства, изводи и цялостната дейност на гл. ас. Иванка Николова Кърпарова, д-р си позволявам да систематизирам основните и научни приноси, както следва:

I. В областта на биомеханика на бягането – в представената монография (№1), авторката прави сполучлив обобщен преглед върху рзнообразието от методически средства в тренировката на бегача. Изтъкнати са личните авторски възгледи за тренировката, свързана с техниката на бягане, базирани както на знания, така и на сериозни наблюдения. Важно място в труда е отделено на фазите на беговата крачка и параметрите на беговата

динамика. Подробно са описани отделните части на техниката от гледна точка на биомеханиката. В текста е отделено е специално място на най-честите „бегачески“ травми и връзката им с техниката на бягане, като авторът смята, че доброто познаване произхода на нараняванията и добрата техника са своеобразна превенция от травми и гаранция за спортно дълголетие. Съществено приносно значение имат методическите насоки в монографичния труд, като са изтъкнати приоритетните моменти и са предложени конкретни тренировъчни средства.

В останалите две статии (№2 и 4) се дават някои съществени насоки относно интерпретирането и манипулирането на някои биомеханични показатели на техниката. Извежда се тезата, че целенасоченото въздействие върху честотата на крачката за въздействие върху скоростта на бягане, не винаги е предпоставка за подобряване на спортния резултат. По-скоро се застъпва теорията, че повишаването скоростта на бягане е комплекс от няколко фактора, от които и баланс на прилежащата мускулатура (силовия компонент), подходящи за целите маратонки, целенасочена работа за активни сухожилия и т.н.

II. В областта на леката атлетика (в частност беговите атлетически дисциплини) и приложението им в сферата на средното и висшето образование:

II.1. В статия с № 8 е направен анализ на състезателния календар по лека атлетика, в сферата на студентския спорт. Проучени и представени са организационните правила и тенденции при организиране на студентските атлетически състезания. В резултат от направеното проучване и препоръките в статията, е направена съществена промяна в правилника за точкуване на резултатите от Националните универсиади по лека атлетика.

II.2. В статиите с № 9, 13 и 15 се дават препоръчителни методически насоки в полза на обучението по спорт – лека атлетика в СУ „Св. Климент Охридски“. Авторката изтъква, че за жалост, поради различни причини, най-вече недостиг на спортна база за развитие на лека атлетика в университетите в страната ни, този спорт не присъства в учебните програми, с малки изключения. Чрез някои от научните си търсения гл. ас. Кърпарова, именно заявява твърдите си намерения да допринесе за това леката атлетика да е предпочитан, подходящ и необходим избор на спорт за студентите. Тя работи упорито в практическа и теоретична посока за „запазване“ на атлетиката в Алма Матер. В статия №13 е изследвана експериментална програма, чрез направените заключения на база нейното изпълнение са определени параметри на натоварването, новост е използването на т.н. „Мотивационен дневник“. Статиите с № 9 и 15 изследват мускулния баланс и взаимовръзката между двигателните качества. Дават се конкретни препоръки за обогатяване и разнообразяване на учебните програми, а в доклад с №9 са проследени някои зависимости

при изследване на студенти от специалността „Физическо възпитание и спорт“ в Университета.

II.3. Публикацията под №10 предоставя знание за популярната програма на Световната атлетика за развитие на спорта сред подрастващите в световен мащаб. Особено важна е ролята на автора в практически аспект, тъй като е един от двамата основни лектори в България и освен, че правят достъпна тази платформа в цялата страна, чрез провеждане на семинари и състезания, в настоящата статия, авторката я представя в теоретичен вид.

III. В областта на Методика на тренировката за издръжливост:

III.1. В статия с № 5 е анализирано влиянието на тренировъчни въздействия върху любителски трениращи аеробни спортове (бягане), които са с различна интензивност и продължителност.

III.2. В статии с № 6 и 11 се откроява тезата, че спортното постижение в тренировката за издръжливост се основава на сложно взаимодействие между физиологични, биомеханични, биохимични, психологически и др. фактори. Прогресът в тренировъчния процес и беговата икономичност са тясно свързани с балансираната мускулатура, телесните мазнини, мускулно-ставния комплекс, биомеханични показатели и др.

III.3. Публикацията с №17 прави сравнителен анализ на два от най често използваните методи в тренировката за издръжливост – интервален и равномерен. Тази статия е своеобразно начало в подчертания интерес на автора да търси и изследва в научната си работа оптималното съотношение в прилагането на методите за тренировка на издръжливостта.

IV. В областта на леката атлетика (в частност някои бегови дисциплини) като състезателен спорт:

IV.1. В част от публикуваните статии се разглеждат някои тенденции в състезателни дисциплини от дългите бягания в България. Направен е интересен ретроспективен анализ на най-популярните състезания по бягания на дълги и ултрадълги разстояния, като голяма част от информацията за написване на статии с №7 и 14 е събрана от статистики и печатни издания, които са труднодостъпни. Интересни са предоставените данни, както и направеният в същите публикации анализ на маратонци по диапазон от време (№7) и участие на ултрамаратонци (№14). Събраните и обработени данни от двете най-популярни състезания по маратон и ултрамаратон в страната ни дават възможност да се проследят интересни тенденции през годините, в които са провеждани.

IV.2. Публикациите в съавторство с №19 и 20 е направен обстоен преглед на световния рекорд на 10000 м за мъже и са изведени интересни за периода на написване данни от статистическата обработка.

IV.3. В публикацията с №12 е засегната актуалната тема за прием на течности по време на продължителни натоварвания. Проучена е информираността на активно спортуващи относно този прием и влиянието

върху организма, и реализацията на възможностите. На база научни изследвания е направена препоръчителна схема за хидратиране по време на продължителни натоварвания.

V. В областта на бягането за издръжливост като най достъпната аеробна активност в сферата на любителския спорт:

V.1. Авторката има възможността да наблюдава и изследва голям брой бегачи в сферата на любителския спорт и в статия №3 засяга сериозният анатомичен недостатък – плоскостъпието. Дадени са препоръки за превенция, както и методически насоки, които могат да бъдат от полза на бегачите. Изтъкната е важната връзка между начинът, по който ходилото осъществява контакт с опората, биомеханичната целесъобразност и ходилата с ниска медиална арка.

V.2. Другата статия с №18, обобщава най-значимите фактори, влияещи на прогреса в спортове за издръжливост и ги групира в такива от субективен, психологически, биологичен и физиологичен, анатомичен характер.

Представената научна продукция в един широк спектър, нейната съдържателна страна, резултатите и изводите ми дават основание да определя авторът като водещ по проблемите на спорта лека атлетика и по-конкретно леката атлетика във висшите училища в нашата страна. От анализа на научната продукция на гл. ас. Иванка Кърпарова, д-р прави впечатление високата компетентност и интерпретацията на научните изследвания.

Предложената от гл. ас. Кърпарова, д-р научна продукция отговаря на изискванията за академична длъжност „Доцент”.

VI. Учебна и научно-изследователска дейност

При прегледа на публикуваните данни относно учебната и научноизследователската дейност на гл. ас. Кърпарова, д-р се открива, че са изпълнени условията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. По-конкретно обявеният конкурс има пълна учебна натовареност със съответните задължителни и избираеми курсове.

Гл. ас. Иванка Кърпарова, доктор е основен преподавател към катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ към Департамента по спорт при СУ „Св. Климент Охридски“.

Изключително важно е да се отбележи, че гл. ас. Кърпарова, д-р води дисциплината „Методика на преподаване по лека атлетика“ с прилежащите упражнения в специалността „Физическо възпитание и спорт“ към Факултет по науки за образованието и изкуствата от нейното създаване през 2009 г. до днес, а от 2021 г. води и лекционния курс по същата дисциплина. Към момента води лекционен курс по дисциплината „Здравно образование“ към Департамент за информация и усъвършенстване на учители, както и лекционен курс по Спорт към

Юридически факултет. Води упражнения с всички студенти от всички 16 факултета на Университета по дисциплината „Лека атлетика и кондиционна подготовка“.

По мои лични впечатления тя е автор на редица иновативни подходи за нуждите на учебната работа със студентите от профилираните групи по лека атлетика, с тези от специалността „Физическо възпитание и спорт“ към ФНОИ и разбира се със студентите участници в отбора по лека атлетика на Университета. Също така тя е авторка на собствени лекционни курсове, преподавайки на студентите от ЮФ и ДИУУ. Този факт свидетелства, че тя е отлично подготвена да създава, презентира и текущо да обновява съдържанието на водените от нея лекционни курсове. В съдържателно отношение създадените курсове разкриват класическия облик на педагогическата наука, но и съвременните ѝ постижения, допълнително илюстрирани с множество примери от практиката. Всичко това ги прави не само теоретико-приложно ориентирани, но и особено полезни и атрактивни за широката аудитория от студенти, докторанти, специалисти.

Гл. ас. Кърпарова, д-р е член на редакционната колегия на Сборниците от Международната научна конференция, организирана от Департамента по спорт при СУ „Св. Климент Охридски“ – от 2014 г. до днес. От 2022 г. е член на редакционната колегия на списанието „Research in Kinesiology“. От същата година е и рецензент към списанията „Research in Kinesiology“ и „Activities in Physical Education and Sport“, издавани от Федерацията на спортните педагози в Република Северна Македония. Кандидатката има 19 участия в научни конференции у нас и в чужбина. Всичко това свидетелства, че тя влага дългогодишни, последователни и целенасочени усилия в своето академично обучение и в постигане на висока професионализация.

Представената продукция за рецензиране не дублира разработки на други автори и няма наличие на плагиатство.

Нарушения в хода на конкурса не са констатирани.

VII. Заключение

На основание на цялостния анализ на представената научна продукция, на дългогодишните ми лични впечатления, считам че кандидатът за академична длъжност „Доцент“ гл. ас. Иванка Николова Кърпарова, д-р притежава нужната професионално-педагогическа и научна подготовка. Иванка Кърпарова е уважаван преподавател с богата практическа и отлична теоретична подготовка. Тя е пример за спортен педагог в системата на висшето образование, която успешно съчетава научноизследователската дейност с конкретната преподавателска работа и осъществена дейност. Ползва се с уважение сред студентите и колегите си.

Въз основа на изложеното и качествата на кандидата, с убеденост предлагам на Уважаемите членове на научното жури да присъдят на гл. ас. Иванка Николова Кърпарова, д-р – академичната длъжност „Доцент” по 1.3. Педагогика на обучението по... (Физическо възпитание и спорт – Лека атлетика и кондиционна подготовка) за нуждите на катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ към Департамент по спорт при СУ „Св. Климент Охридски“.

16. 03. 2023 г.
гр. София

Изготвил становището:
/проф. Георги Игнатов, д-р/